

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudkyní JUDr. Petrou Venclovou, Ph.D., ve věci

žalobce: **R. T.**, státní příslušnost Ukrajina
zastoupený advokátem JUDr. Mgr. Filipem Rigelem, Ph.D.
sídlem Teplého 2786, 530 02 Pardubice

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra České republiky**, Odbor azylové a migrační
politiky
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 10. 2017, č. j. OAM-481/ZA-ZA11-ZA10-2017,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 10. 2017, č. j. OAM-48/ZA-ZA11-ZA10-2017 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení vedeného před Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 9 Azs 86/2018.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Filipu Rigelovi, Ph.D., advokátovi, se přiznává odměna za zastupování ve výši 8 228. Odměna bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Hradci Králové do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V. Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Rozhodnutím uvedeným ve výroku toho rozsudku bylo rozhodnuto, že žalobci se neuděluje mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný tak nevyhověl žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany ze dne 14. 6. 2017. V průběhu správního řízení bylo objasněno, že žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany z důvodu obavy o jeho život v případě návratu do vlasti, tedy na Ukrajinu do města Mariupol v Doněcké oblasti, a to z obavy před válečným konfliktem probíhajícím na východě Ukrajiny a s tím související zhoršenou bezpečnostní situací v místě žalobcova bydliště. Žalovaný správní orgán uzavřel, že žalobce nenaplnil podmínky § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu, tudíž nemohlo být jeho žádosti vyhověno. Žalovaný správní orgán ve svém rozhodnutí zhodnotil žalobcovu osobní situaci a bezpečnostní situaci na Ukrajině, přičemž dospěl k stěžejnímu závěru, že žalobcovo původní bydliště se sice nachází na území postihnutém válečným konfliktem, avšak tento konflikt není totální, tedy žalobce měl možnost využít ochrany prostřednictvím tzv. vnitřního přesídlení v rámci země původu. Tedy v projednávané věci není mezi účastníky sporné, že stěžovatel pochází z Doněcké oblasti a že se jedná o území zasažené ozbrojeným konfliktem.
2. Žalobce napadl uvedené rozhodnutí včasnou žalobou. Žalobce žalovanému správnímu orgánu předně vytýkal, že při svém rozhodování porušil ustanovení § 3 ve spojení s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“), když nezjistil skutkový stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a v rozsahu, který je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem věci. Dále žalobce vytýkal žalovanému porušení § 50 odst. 3 a 4 správního řádu, jelikož žalovaný nezohlednil okolnosti ve prospěch žalobce a nepřihlédl ke všem okolnostem, které za řízení vyšly najevo, čímž došlo k nesprávnému posouzení žádosti žalobce. Porušením výše uvedených zákonných ustanovení došlo dle žalobce k porušení § 14a zákona o azylu, neboť žalobci při návratu na Ukrajinu hrozí ohrožení života nebo jeho lidské důstojnosti, přičemž zároveň u něj nepřichází v úvahu vnitřní přesídlení v zemi původu. Žalovaný správní orgán tak dle žalobce nesprávně posoudil dopad konfliktu na Ukrajině na jeho život, žalobce má za to, že mu měla být udělena doplňková ochrana podle zákona o azylu. V doplnění žaloby pak žalobce podložil svá tvrzení obsažená v žalobě citací ze zpráv mezinárodních institucí a novinových článků.
3. Žalovaný v reakci na žalobu setrval na svém zhodnocení věci jak po stránce právní tak skutkové a uvedl, že žalobce může svou situaci řešit v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalovaný proto navrhl, aby soud žalobu zamítl.
4. Krajský soud žalobu nejprve zamítl rozsudkem ze dne 30. 1. 2018, č. j. 61 Az 2/2017 – 61. Nejvyšší správní soud však tento rozsudek zrušil svým rozsudkem ze dne 16. 8. 2018, č. j.

9 Azs 86/2018 – 52 a uložil krajskému soudu, aby se věci znovu zabýval a vypořádal se se zprávami, na něž žalobce odkazoval ve svém doplnění žaloby ze dne 19. 1. 2018, které mají vypovídat o aktuální situaci na Ukrajině.

5. Krajský soud se opětovně zabýval danou věcí, přičemž stěžejním žalobním bodem je tvrzení žalobce, že nemůže fakticky využít institutu vnitřního přesídlení na Ukrajině.
6. Pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu je třeba, aby žadatel kumulativně splnil několik podmínek:
 - a) cizinec nesplnil podmínky pro udělení azylu,
 - b) existují důvodné obavy, že při návratu do země, jehož je občanem, hrozí cizinci skutečné nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 2,
 - c) cizinec nemůže nebo není ochoten pro tyto obavy využít ochrany státu, jehož je občanem.
7. Žalobce ve své žádosti o udělení mezinárodní ochrany v České republice ze dne 14. 6. 2017 a následně v poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 19. 6. 2017 uvedl, že se narodil 17. 2. 1986 v Mariupolu v bývalém SSSR, je ukrajinské státní příslušnosti i národnosti, pravoslavného vyznání, není nijak politicky angažovaný, je svobodný, zdravý a bezdětný. V protokole o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 19. 6. 2017 je pak uvedeno, že žalobce vystudoval vysokou školu v Charkově, kde získal titul inženýra v autodopravě, kromě období těchto studií vždy bydlel v Mariupolu v Doněcké oblasti, v bytě se svými rodiči a sestrou. Na Ukrajině bydlí také žalobcovi prarodiče, konkrétně ve vesnici Talakovka, která je vzdálena asi 15 km od Mariupolu. Před odchodem z Ukrajiny pracoval žalobce v období let 2008 až 2010 v továrně v hutním průmyslu, poté až do odchodu z Ukrajiny v roce 2015 pracoval pouze příležitostně. Ukrajinu žalobce opustil dne 19. 6. 2015 a od té doby se tam nevrátil. Z Ukrajiny odjel na základě polského víza do Polska, odkud po 2 měsících přicestoval do České republiky. Zde nejprve žádal o vízum pro strpění, čemuž nebylo vyhověno, žalobci bylo uloženo, aby opustil Českou republiku. V návaznosti na toto rozhodnutí žalobce podal žádost o mezinárodní ochranu. Žalobce jak v řízení před správním orgánem tak i před soudem argumentuje bezpečnostní situací v místě jeho posledního bydliště na Ukrajině. Město Mariupol leží v Doněcké oblasti, která je zasažena ozbrojeným konfliktem mezi centrální ukrajinskou vládou a proruskými separatisty. V této oblasti probíhají stále aktivní boje, dle žalobce dochází k bombardování a ostřelování. Zpět do místa bydliště by se žalobce vrátil pouze v případě ukončení války a nastolení klidu. Přemístění na jiné místo v rámci Ukrajiny žalobce odmítá s tím, že lidé z východu Ukrajiny, zvláště ti rusky mluvící jako žalobce, jsou na západě Ukrajiny diskriminováni. Žalobce uvádí, že od prarodičů má informace o tom, že se tito lidé i nečíslně kdy beze stopy ztrácejí nebo mohou být i zabiti, tvrdí, že byl takto zavražděn jeho kamarád. Z těchto důvodů spatřuje žalobce svůj návrat na Ukrajinu jako ohrožující jeho život, zdraví a důstojnost. Matka a sestra žalobce jsou v Polsku. K dotazu správního orgánu výslovně žalobce uvedl, že on osobně v minulosti neměl problémy se státními orgány, policií, soudy či armádou na Ukrajině.
8. Žalovaný správní orgán v žalovaném rozhodnutí zhodnotil uvedená tvrzení žalobce, přičemž při zhodnocení skutkového stavu věci vycházel z Informace OAMP – Situace v zemi ze dne 24. 7. 2017, z Informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) – Zpráva o stavu lidských práv na Ukrajině 16. 2. až 15. 5. 2017, ze dne 13. 6.

2017, ze Zprávy o dodržování lidských práv v roce 2016 – Ukrajina, Ministerstvo zahraničních věcí Spojených států amerických, ze dne 3. 3. 2017, ze Zprávy organizace Freedom House-Svoboda ve světě 2017 – Ukrajina z ledna 2017, z Výroční zprávy organizace Amnesty International 2017 – Ukrajina, ze dne 22. 2. 2017, z Informace MZV ČR, č. j. 110105/2014-LPTP ze dne 1. 8. 2014 a ze Zprávy organizace Equal Rights Trust, V protiproudech, Na téma diskriminace a nerovnosti na Ukrajině, kapitola 2.5.3 Etničtí Rusové, srpen 2015. Všechny tyto zdroje jsou součástí správního spisu. Na základě všech skutkových zjištění správní orgán konstatoval, že ve městě Mariupol v Doněcké oblasti stále trvá aktivní válečný konflikt mezi centrální ukrajinskou vládou a proruskými separatisty. Žalovaný uznal, že návrat žalobce do místa jeho bydliště na Ukrajině by mohl znamenat jeho ohrožení na životě, zdraví či důstojnosti. Nicméně žalobce je údajně schopen ochránit svou osobu vnitřním přesídlením v rámci Ukrajiny. Žalovaný konstatoval, že boje probíhají pouze ve dvou z 24 oblastí, přičemž v ostatních 22 oblastech Ukrajiny vládne centrální ukrajinská vláda. Dále vyhodnotil, že ukrajinská vláda zaručuje všem lidem dodržování lidských práv, volný pohyb po Ukrajině a snaží se lidem, kteří odešli z oblastí bojů, pomoci při jejich přesídlení. Dále uvedl, že pro uprchlé osoby existují kolektivní střediska, kde lze nalézt ubytování a základní potřeby, lze také využít služby mnoha humanitárních organizací. Žalovaný podpořil svá tvrzení odkazem na skutečnost, že v roce 2014 přijal ukrajinský parlament zákon, jenž upravuje právní postavení vnitřně přesídlených osob. Podle žalovaného pouhá špatná sociální a ekonomická situace na Ukrajině nemůže být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany podle zákona o azylu. Uzavřel proto, že bezdětný, zdravý, mladý, vysokoškolsky vzdělaný žalobce může efektivně ochránit svou osobu v rámci institutu vnitřního přesídlení.

9. Žalobce odkazoval ve svém doplnění žaloby na zprávy, které informovaly o stavu dodržování lidských práv na Ukrajině a na novinové články, které se týkaly jednotlivých bojů na Ukrajině. Žalobce z těchto zpráv citoval, tyto zprávy však nedoložil, odkázal na jejich zdroje, ve většině případů v angličtině. Jednalo se o tyto zprávy: periodická zpráva Vysokého komisaře OSN týkající se situace na Ukrajině z března 2017 (za období od 16. 11. 2016 do 15. 2. 2017) - odkaz na dostupnost v angličtině; zpráva OHCHR ze srpna 2017 - odkaz na dostupnost v angličtině; zpráva nadace Jamestown Foundation z března 2017 - odkaz na dostupnost v angličtině; nejnovější detailní analýza - Zpráva Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva k současné lidsko-právní situaci na Ukrajině 16. 8. - 15. 11. 2017 - odkaz na dostupnost v angličtině. Dále žalobce odkázal na článek ze dne 19. 12. 2017 na serveru Aktuálně.cz, bez uvedení názvu, o tom, že na Donbasu eskalují boje; na článek ze dne 18. 12. 2017 na serveru novinky.cz: „Rozpadá se kontrola příměří na východě Ukrajiny, Rusko stahuje své zástupce“ a článek ze dne 20. 12. 2017: „Boje na východě Ukrajiny přitvrzují.“
10. Krajský soud věc projednal veřejně dne 27. 3. 2019. Při jednání zástupce žalobce uvedl, že nebude předkládat v doplnění k žalobě odkazované zprávy s tím, že takové důkazní břemeno žalobce netíží a poukázal na povinnost žalovaného posoudit možnost vnitřního přesídlení na základě zpráv o aktuální situaci na Ukrajině. Žalovaný trval na svém názoru, že je situaci žalobce i v řízení před soudem nutno posuzovat dle zpráv v době rozhodování správního orgánu, nadto uvedl, že výroční zprávy za rok 2018 dosud nemá k dispozici a dále, že důkazní břemeno je na straně žalobce (zaznamenáno v protokolu o jednání soudu). Za dané procesní situace soud doplnění dokazování neprováděl z důvodů uvedených níže.

11. Předně je třeba objasnit, v jakém rozsahu tíží žadatele o mezinárodní ochranu povinnost tvrzení a jaké je rozložení důkazního břemene v řízení o udělení mezinárodní ochrany mezi žadatele a správní orgán a dále zodpovědět, zda je soud při soudním přezkumu daného typu rozhodnutí vázán skutkovým a právním stavem, který tu byl v době rozhodování správního orgánu ve smyslu § 75 odst. 1 s. ř. s. Na obě tyto stěžejní otázky poskytuje odpověď dnes již ustálená soudní judikatura.
12. Na žadatele o udělení mezinárodní ochrany dle soudní judikatury s ohledem na specifickou povahu řízení dopadá povinnost předestření plného, vnitřně konzistentního a detailního azylového příběhu (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 – 107; ze dne 29. 7. 2015, č. j. 4 Azs 114/2015 – 27; ze dne 20. 7. 2016, č. j. 1 Azs 113/2016 – 29; ze dne 25. 1. 2017, č. j. 4 Azs 197/2016 – 94; ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017 – 33; ze dne 9. 5. 2018, č. j. 4 Azs 89/2018 – 27; ze dne 13. 7. 2018, č. j. 3 Azs 168/2017 – 41; rozsudky správních soudů jsou dostupné na www.nssoud.cz). Jiná povinnost na žadatele o mezinárodní ochranu nedopadá. Takové pojetí povinnosti jeho důkazního tvrzení je reflexí jeho situace, kdy se zcela logicky ve vztahu k prokázání faktických poměrů v zemi původu nachází mnohdy v důkazní nouzi. Tak např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, je zdůrazněno: *„Řízení o mezinárodní ochraně je řízením specifickým tím, že je v něm často nutno rozhodovat za situace důkazní nouze“* (obdobně viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89, ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007 – 64).
13. Z uvedeného vyplývá i specifické rozložení důkazního břemene v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Svoje tvrzení je žadatel povinen prokazovat vlastní věrohodnou výpovědí. K tomu lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2018, č. j. 5 Azs 34/2018 – 29, který takto úzce pojatou důkazní povinnost žadatele uvádí výslovně: *„[21.] Není pochyb o tom, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany stíhá žadatele břemeno tvrzení, břemeno důkazní je však již rozloženo mezi žadatele a správní orgán. S ohledem na toto sdílené břemeno je správní orgán povinen zjišťovat a zohlednit veškeré informace a důkazy jak v neprospěch, tak i ve prospěch žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2012, č. j. 9 Azs 7/2012 – 3). Není povinností žadatele o mezinárodní ochranu, aby pronásledování své osoby, či existenci hrozící vážné újmy, prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí; je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele vyvracejí či zpochybňují.“* Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud již ve své předchozí rozhodovací praxi (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57; ze dne 28. 2. 2007, č. j. Azs 146/2006 – 100; ze dne 31. 5. 2017, č. j. 5 Azs 62/2016 – 87). Již v rozsudku ze dne 27. 3. 2008, č. j. 4 Azs 103/2007 – 63 Nejvyšší správní soud výslovně uvedl: *„Zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. Je však na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vázících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou mírou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu.“*

14. V naznačeném smyslu je třeba přistupovat rovněž ke zjišťování situace v zemi původu. Jinak řečeno, nelze úspěšně tvrdit, že je na žadateli, zde na žalobci, aby sám prokazoval faktickou nereálnost vnitřního přesídlení na Ukrajině. V dané věci přitom žalovaný nezpochybnil právě ta žalobcem uplatněná konzistentní tvrzení týkající se jeho osoby, která jsou významná z pohledu fakticity vnitřního přesídlení, totiž tvrzení žalobce o tom, že pochází z Mariupolu, že je ukrajinské národnosti a že hovoří rusky, ukrajinštinu neovládá dobře, že nemá možnost pobývat u přátel či příbuzných na jiném bezpečném místě na Ukrajině, přičemž právě to, že hovoří rusky, považuje za důvod, proč by nemohl sehnat práci a ubytování. Tedy žalobce unesl svoje důkazní břemeno ve vztahu k posouzení možnosti jeho vnitřního přesídlení, neboť svojí výpovědí, která nebyla žalovaným vyvrácena či důvodně zpochybněna, uvedl okolnosti vztahující se výlučně k jeho osobě. K tomu soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 – 58: „*Stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby.*“ Z uvedeného přehledu soudní judikatury je zcela nepochybné, že bylo na žalovaném, aby shromáždil důkazní materiál ohledně situace na Ukrajině.
15. Pokud jde o kvalitu a aktuálnost podkladů, z nichž správní orgán při svém rozhodování o udělení mezinárodní ochrany vychází, pak Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 – 81 konstatoval, že: „*Informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.*“ Tedy správní orgán odpovídá za kvalitu informací co do relevance jejich obsahu na danou věc, tak do zdroje a aktuálnosti. Obdobně lze odkázat i na další bohatou soudní judikaturu (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2011, č. j. 6 Azs 6/2011 – 127; ze dne 21. 3. 2012, č. j. 6 Azs 3/2012 – 45; ze dne 26. 2. 2016, č. j. 5 Azs 168/2015 – 36). Tato důkazní povinnost žalovaného se vztahovala rovněž na prokázání fakticity, nikoliv pouze právní deklarace, možného a sociálně podporovaného vnitřního přesídlení. Je tak třeba považovat za přílehlavý odkaz žalobce na právní názor Krajského soudu v Brně vyslovený v jeho rozsudku ze dne 9. 1. 2017, č. j. 33 Az 3/2016 – 34: „*Žalovaný se může jen stěží spokojit s tvrzením, že ukrajinská vláda přijala zákon, který by měl zajistit podporu přesídleným osobám, aniž by se jakkoliv dále zabýval tím, zda nezůstává údajná podpora vnitřně přesídlených osob pouze tzv. „na papíře“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 2. 2008, č. j. 2 Azs 100/2007-64). Žalovaný by si měl tedy zejména položit otázku, zda jsou v dotčeném zákoně zakotvená opatření na podporu přesídlených osob v praxi reálně uplatňována a zda je přesídleným osobám zajištěn náležitý standard lidského žití*“ (Pro úplnost soud uvádí, že kasační stížnost žalovaného byla odmítnuta pro nepřijatelnost usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 4. 2017, č. j. 1 Azs 56/2017 – 35).
16. Dále se soud vyjádří k tomu, zda se v daném typu soudního řízení uplatní ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., podle které je soud vázán skutkovým a právním staven v době rozhodování správního orgánu. Opět i v tomto ohledu hraje klíčovou roli specifická povaha správního řízení ve věcech mezinárodní ochrany. Při posuzování věci byl soud povinen mít na zřeteli čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“), který zakotvuje povinnost členských států zajistit pro žadatele o mezinárodní ochranu účinný opravný prostředek. Dle odst. 3 tohoto ustanovení pak lze za

účinný opravný prostředek považovat pouze takový prostředek, který zabezpečuje „úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU.“ S ohledem na promeškání transpoziční lhůty ze strany českého zákonodárce se citované ustanovení procedurální směrnice vyznačuje (pro řízení zahájená na základě žádostí o mezinárodní ochranu podaných po 20. červenci 2015) vertikálním přímým účinkem a je povinností krajského soudu přihlížet v řízení i k případným novým skutečnostem, ačkoliv nemohly být žalovanému správnímu orgánu v době jeho rozhodování známy. Z uvedeného je tedy zřejmé, že omezení dané ust. § 75 odst. 1 s. ř. s. se v daném typu soudního řízení nepoužije. K této otázce odkazuje soud např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2018, č. j. 5 Azs 156/2018 – 22.

17. Tedy soud byl povinen přihlédnout k aktuální situaci v zemi původu žalobce. V dané věci však, žalovaný, kterého tížilo břemeno dokazování, aktuální informace, přinejmenším za rok 2017, neposkytl s odůvodněním, že ho netíží důkazní břemeno a dále s odůvodněním, že zprávy za rok 2018 nemá k dispozici. Soud nedisponoval ani zprávami, na které se odkazoval žalobce ve svém doplnění k žalobě, když zástupce žalobce tyto rovněž soudu nepředložil a v doplnění žaloby byly uvedeny odkazy na text v angličtině. Obstarávání těchto zpráv ze strany soudu by bylo z hlediska procení ekonomie zcela nepřiměřené (viz např. rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 5. 2016, č. j. 42 Az 3/2016 – 49). Rovněž však soud vyhodnotil případné dokazování, které by bylo spojeno s obstaráním překladu do českého jazyka, jako nadbytečné s ohledem na níže dále uvedené skutečnosti, které soud zjistil z podkladů založených ve správním spise, které samy o osobě vedly ke zrušení žalovaného rozhodnutí, neboť neprokázaly fakticitu možného vnitřního přesídlení žalobce. Nadto je třeba uvést, že platí, že za situace, kdy stávající podklady o zemi původu vedou ke zrušení žalovaného rozhodnutí, by soud mohl přihlédnout pouze k novým zprávám jdoucím rovněž ve prospěch žalobce, nikoliv v jeho neprospěch, neboť k přímému účinku konkrétního ustanovení směrnice lze přihlédnout pouze ve prospěch jednotlivce. Tedy i z této argumentace vyplývá nadbytečnost obstarávání překladu zpráv odkazovaných žalobcem do českého jazyka a jejich důkazní provedení soudem. Pokud by totiž svědčily ve prospěch žalobce, pak by byl výsledek soudního rozhodnutí stejný a pokud by naopak svědčily v jeho neprospěch, což však nelze předpokládat, když se jich žalobce dovolával, tak by k nim soud nemohl přihlédnout. K právě uvedenému omezení přímých účinků směrnice odkazuje soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2017, č. j. 2 Azs 60/2017 – 48: „Zároveň je třeba mít na paměti, že přímý účinek ustanovení směrnice lze uplatnit vždy pouze ve prospěch jednotlivce, tedy i žadatele o udělení mezinárodní ochrany (např. již zmiňovaný rozsudek č. j. 5 Azs 20/2015 – 35).“

18. Pokud šlo o novinové články, kterých se žalobce dovolával v doplnění žaloby, ty byly sice dostupné v češtině, těmito však soud neprovedl dokazování, neboť i dle tvrzení žalobce obsaženého v doplnění k žalobě vypovídaly tyto články o jednotlivých bojích na Ukrajině, což nebylo předmětem sporu, nevypovídaly však o situaci vnitřně přesídlených osob, či o konkrétní situaci žalobce. Dále soud zhodnotil právě okolnost zdroje informací, tedy že se jednalo o novinové články, přičemž ve věci jsou dostupné jiné důkazy obecně vyšší důkazní hodnoty, a to pravidelně vydávané zprávy uznávaných autorit, zejména zprávy Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky či zprávy o situaci na Ukrajině vydávané Ministerstvem zahraničních věcí USA (soud ohledně vyhodnocení důkazní povahy novinových článků podpůrně odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne

22. 3. 2016, č. j. 9 Azs 27/2016 – 37). Z těchto důvodů krajský soud neprovedl důkaz novinovými články, na které se žalobce ve svém doplnění žaloby odkazoval a z nichž citoval.
19. Žalobce v doplnění žaloby zdůraznil, že celá jeho rodina žije v Mariupolu a okolí, on sám neovládá dobře ukrajinský jazyk, což působí problémy při hledání zaměstnání a ubytování. Žalobce odkázal na právní názor vyslovený v rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 1. 2017, č. j. 33 Az 3/2016- 34, podle kterého je třeba prokázat, zda jsou v zákoně zakotvená opatření na podporu přesídlených osob v praxi reálně uplatňována a zda je přesídleným osobám zajištěn náležitý standard lidského žití.
20. Jak již uvedeno, soud se proto zabýval situací vnitřně přesídlených osob na Ukrajině na základě podkladů obsažených ve správním spise. Zpráva o stavu lidských práv na Ukrajině 16. února až 5. května 2017 vydaná Úřadem Vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 13. 6. 2017 v kapitole B. Situace vnitřně vysídlených osob: „122. *Mnoho vnitřně vysídlených osob se nadále potýkalo s byrokratickými překážkami a diskriminací z důvodu různých legislativních aktů přijatých od počátku konfliktu. Vzhledem k tomu, že jsou vnitřně vysídlené osoby zbaveny politických práv, vystaveny pravidelným kontrolám ze strany státních orgánů a nepřiměřeným útrapám při získávání přístupu k základním veřejným službám, vnitřně vysídleným osobám hrozí, že budou vytlačeny na okraj společnosti, což ještě prohloubí jejich závislost na vnější pomoci. Po třech letech vysídlovací krize se vláda stále neúspěšně snaží vypracovat komplexní a trvalou strategii pro vnitřně vysídlené osoby, včetně jejich společensko-ekonomické integrace, což je naléhavě zapotřebí zejména z toho důvodu, že konflikt pokračuje a jeho konec je v nedohlednu. Přesto podle nedávné studie 88 procent vnitřně vysídlených osob uvedlo, že jsou částečně nebo úplně začleněny do místní komunity. 125. Očekávají se další útrapy vzhledem k možnému pozastavení plateb důchodů a sociálních dávek vnitřně vysídleným osobám po vydání nových seznamů od SBU. 126. Vnitřně vysídlené osoby společně s vnitřními pracovními migranty byly nadále zbaveny svého politického práva ovlivnit samosprávné orgány uplatňováním svých politických práv. Dále se v této zprávě v kapitole D. Humanitární situace uvádí: „ 133. Lidé žijící v těchto oblastech v celé řadě rozhovorů uváděli, že na této pomoci závisí jejich přežití. Podle dotyčného centra bylo přerušeno jeho práce zasaženo 500 000 osob. Podle poslední Analýzy potravinové bezpečnosti a ohroženosti je odhadováno, že v Donbasu je vystaveno potravinové nejistotě 620 000 lidí, mezi nimiž je téměř 38 000 vnitřně přesídlených osob.“ Podle této zprávy se tedy nepodařilo vypracovat úspěšnou strategii pro vnitřně vysídlené osoby, která by zajišťovala jejich socio-ekonomickou integraci. Dokonce se dle této zprávy očekávaly další „útrapy“ ve vztahu k možnému pozastavení výplaty sociálních dávek, nadto nebyl garantován výkon politických práv vnitřně přesídlených osob.*
21. Ve Zprávě o dodržování lidských práv v roce 2016 – Ukrajina, vydané Ministerstvem zahraničních věcí Spojených států amerických dne 3. 3. 2017, se k vnitřně vysídleným osobám uvádí: „*Kvůli ruské okupaci Krymu a agresi na východní Ukrajině bylo vysídleno 1, 7 milionu osob, které se potýkaly s problémy při získávání zákonných dokladů, vzdělání, důchodů a přístupu k finančním institucím a zdravotní péči. Vláda během roku pozastavila výplatu veškerých sociálních dávek vysídleným osobám až do ověření jejich přítomnosti na vládou kontrolovaném území, údajně tak učinila z důvodu boje s podvodnými výplatami.*“

22. Ve Výroční zprávě Amnesty International – Ukrajina, vydané dne 22. 2. 2017, se uvádí: „*Ukrajinské úřady nadále zásadně omezovaly pohyb obyvatel separatisty kontrolovaných regionů Doněcku a Luhansku na vládou kontrolovaném území. (...) Výbor pro odstranění rasové diskriminace zdůraznil množství problémů, kterým čelí vnitřně vysídlené osoby (IDPs) ve své zprávě o Ukrajině z roku 2016. Ty zahrnovaly spojování sociálních benefitů, včetně penzí, ke statutu IDPs a pobytu na vládou kontrolovaných územích.*“
23. Ve zprávě Informace OAMP – Ukrajina, Situace v zemi ze dne 24. 7. 2017, v kapitole 6. Vnitřně vysídlené osoby, se uvádí: „*V důsledku rozhodnutí ukrajinské vlády o nutnosti nové registrace pro vnitřně přesídlené osoby z února 2016 kvůli pochybnostem o místě pobytu, s nímž bylo spojeno vyplácení sociální podpory pro vnitřně přesídlené osoby, došlo k pozastavení sociální podpory těmto osobám, včetně nároku na vyplácení důchodu. (...) Celkově bylo pozastaveno vyplácení podpory až 600 tis. vnitřně přesídleným osobám až polovině z nich nebylo vyplácení sociální dávky obnoveno do října 2016. Samotné obnovení vyplácení sociální podpory od podání žádosti do jejího vyplacení trvá podle UNHCR přibližně 1 měsíc.*“
24. Rovněž tyto tři posledně uvedené zprávy potvrzují významné potíže s výplatami sociálních dávek vnitřně přesídleným osobám. Tedy soud uzavírá, že s obsahu podkladů, které měl k dispozici správní orgán v době jeho rozhodování, nelze mít za to, že případné vnitřní přesídlení žalobce by neznamenal, že by byl vystaven existenčním potížím. Nebylo prokázáno, že by snad s ohledem na jeho konkrétní okolnosti nebyl odkázán při přestěhování se do jiné části Ukrajiny na dávky sociální podpory. Nebylo prokázáno, že by měl např. možnost přestěhovat se k příbuzným či známým do jiné části Ukrajiny, kteří by ho byli ochotni podporovat. Za této situace dle krajského soudu nepostačí jinak správný poukaz žalovaného na to, že se jedná o svobodného a zdravého muže, který je bez závazků. Ani takovou osobu nelze vystavit nebezpečí, že nebude zajištěna jeho existence alespoň v nejpotřebnější míře.
25. Nelze pominout ani údaje ze zprávy Svoboda ve světě 2017 - Ukrajina, kterou vydala organizace Freedom House v lednu 2017, kde se v kapitole G. Osobní autonomie a práva jednotlivce 10/16 uvádí: „*Obchodováním s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a nucené práce je ohrožena zejména populace vnitřně vysídlených osob.*“ Tedy z této zprávy vyplývá riziko nucené práce pro vnitřně přesídlené osoby, zejména, pokud by se, jako v případě žalobce, jednalo o osobu, která nemá jinou materiální podporu (příbuzní, známí) a pokud není postaveno najisto, že existenční potřeby jsou fakticky zajištěny sociálními dávkami, nikoliv pouze právo na tyto dávky právně deklarováno. V Informaci MZV - Ukrajina ze dne 1. 8. 2014 se uvádí, že: „*V praxi se lze dokonce přestěhovat a dlouhodobě žít jinde, než kde je člověk registrován k trvalému pobytu, aniž by to ukrajinské úřady zjistily.*“ To sice svědčí o faktické možnosti pohybu osob, avšak právě ze zpráv uvedených shora jasně vyplynulo, že výplata sociálních dávek byla vázána, dokonce cca 600 tisícům osob pozastavena, právě z důvodu nesouladu mezi hlášeným a faktickým pobytem těchto osob.
26. Tedy soud shrnuje, že u žalobce nebyly zjištěny okolnosti, které by svědčily o tom, že má reálnou možnost spolehnout se při vnitřním přesídlení na Ukrajině na pomoc jeho bližních. Žalobce totiž v pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ze dne 19. 6. 2017 uvedl, že jeho prarodiče žijí 15 km od Mariupolu, ve vesnici Talakovka, kteří během ostřelování sedí ve sklepě, kvůli svému stáří se nechťejí stěhovat. K výslovnému dotazu, zda se může přestěhovat na jiné bezpečné místo na Ukrajině, žalobce uvedl, že takovou

možnost nemá a dále, že na jiných místech Ukrajiny je pro něho problém sehnat práci a bydlení, neboť hovoří rusky. Toto tvrzení, v němž žalobce konzistentně setrval i v soudním řízení, žalovaný nevyvrátil. V takovém případě je nutno vycházet ze zpráv, které popisují pracovní příležitosti a materiální zajištění vnitřně přesídlených osob na Ukrajině. Z dostupných zpráv založených ve správním spise však nevyplynulo, že jsou tyto osoby fakticky zajištěny a pokud jde o pracovní příležitosti, vyplynulo z nich právě to, že jsou tyto osoby ohroženy vykonáváním nucené práce.

27. Právě již tyto okolnosti zjištěné z obsahu správního spisu vedly ke zrušení žalovaného rozhodnutí, neboť rozhodnutí žalovaného, které odkazuje žalobce na jeho možnost využití institutu vnitřního přesídlení na Ukrajině, nemá dostatečnou oporu v obsahu správního spisu, když shora uvedené podklady o zemi původu takovou faktickou možnost neprokazují (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2005, čj. 5 Afs 147/2004-89). Soud rovněž podpůrně poukazuje na to, že specifikem azylového řízení je zásada, že při splnění daných podmínek se uplatňuje pravidlo „v případě pochybností ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu“ („benefit of doubt“). Tento závěr potvrdil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 2. 2004, čj. 6 Azs 50/2003-89: *„Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo, nebo mohlo by s ohledem na postavení žadatele ve společnosti, s přihlédnutím k jeho přesvědčení, názorům, chování atd., dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo či nemohlo by v budoucnu být, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zoblednit, a to ve prospěch žadatele o azyl.“*
28. S ohledem na to, že žalované rozhodnutí nemá oporu ve správním spise, soud napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž je žalovaný podle § 78 odst. 5 s. ř. s. vázán právním názorem soudu. Žalovaný v dalším řízení řádně vyhodnotí veškeré okolnosti uvedené ve zprávách o zemi původu a vypořádá individuální okolnosti žalobce, kdy se jedná o osobu ukrajinské národnosti hovořící rusky, přičemž bude vycházet z aktuálních podkladů o zemi původu.
29. O nákladech řízení (výrok II., III.) bylo rozhodnuto podle zásady úspěchu ve věci zakotvené v § 60 odst. 1 s. ř. s., když žalobce měl ve věci konečný úspěch, avšak podle obsahu soudního spisu mu nevznikly žádné náklady v řízení před krajským soudem ani v řízení před Nejvyšším správním soudem. Žalovanému právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo, neboť nebyl ve věci úspěšný.
30. Dále bylo rozhodnuto o přiznání odměny ustanovenému právnímu zástupci žalobce (výrok IV.) Ustanovený právní zástupce provedl v řízení před krajským soudem dva úkony právní služby. Prvním úkonem bylo nahlížení do spisu krajského soudu v rozsahu přesahujícím jednu hodinu a druhým úkonem byla jeho účast na jednání soudu, přičemž sazba za jeden úkon právní služby činí 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5., § 11 odst. 1 písm. f), g) vyhl. č. 177/1996 Sb. advokátního tarifu], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem tedy za jeden úkon právní služby náleží 3 400 Kč, za dva úkony právní služby činí odměna 6 800 Kč. Ustanovený zástupce je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se částka zvyšuje o příslušnou sazbu této daně, celkem tedy o 1 428 Kč. Odměna za zastupování tak činí celkem 8 228 Kč. Tato částka bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Krajského soudu v Hradci Králové do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí.

31. Dále krajský soud rozhodl o tom, že Česká republika nemá právo na náhradu takto vynaložených nákladů řízení v souladu s § 60 odst. 4 (výrok V.), neboť žalovaný je osvobozený od soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. a) zák. č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 3. dubna 2019

JUDr. Petra Venclová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně